

Asia: VN/24082/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaislain 72 a §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 72 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Pakolaisapu ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ulkomaalaislain 72 a §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 72 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan hallitusohjelmakirjausten mukaisesti työntekijän oleskeluluvan tulorajaa nostettavan siten, että se on alakohtainen TES:n minimi, kuitenkin vähintään 1 600 euroa kuukaudessa. Lakimuutoksen myötä tulorajoista päätetään jatkossa valtioneuvoston asetuksella. Esityksen tavoitteena on varmistaa, että työhön tulevalla maahanmuuttajalla on todellinen mahdollisuus elättää itsensä ansaitsemallaan palkalla ja lisätä kokoaikatyön määrää Suomessa.

Suomen Pakolaisapu pitää itsessään hyvänä ja kannatettava tavoitteena varmistaa, että Suomeen työntekijän oleskeluluvalla maahan tulevat saavat työstään tosiasiallisesti elämiseen riittävää palkkaa. Esityksen vaikutusarvioinnissa kuitenkin todetaan tulorajojen noston vähentävän työperäistä maahanmuuttoa ja vaikutusten kohdistuvat ennen kaikkea osa-aikaisiin työsopimuksiin, joissa tarjottavat työtunnit ja sen myötä kuukausittaiset ansiotulot vaihtelevat eivätkä välttämättä riitä vaadittavaan tulorajaan. Näin ollen tulorajojen nosto tarkoittaisi, että yhä harvemmillä työnantajalla on mahdollisuus palkata osa-aikaista työvoimaa ulkomailta lisäten myös rekrytointien epävarmuutta.

Pakolaisavun pitkäaikainen kokemus maahanmuuttaneiden työllisyyden ja kotoutumisen parissa osoittaa, että erityisesti työurien alussa maahanmuuttaneet työskentelevät usein matalapalkkaisilla aloilla ja prekaareissa työsuhteissa, joissa ansiotulot jäävät pieniksi ja työsuhteet ovat epävarmoja. Valtaosa toimintamme piirissä olevista maahanmuuttaneista haluaisi löytää paremmin turvattuun kokoaikatyöhön, mutta niitä on harvemmin tarjolla. Osa-aikaisten työsopimusten mahdollistaminen on mielestämme tärkeää sekä työnantajien että työntekijöiden näkökulmasta, sillä ne mahdollistavat

pääsyn työmarkkinoille tilanteissa, joissa syytä tai toisesta ei ole mahdollisuutta kokoaikaiseen työhön.

On tavallista, että maahanmuuttaneet pyrkivät parantamaan omaa asemaansa suomalaisilla työmarkkinoilla muun muassa täydennyskoulutuksen kautta. Esimerkiksi sote-alalla on tavanomaista, että ulkomailta muuttaneet työntekijät työskentelevät ensin hoiva-avustajina ja siirtyvät myöhemmin toisiin tehtäviin ja korkeimpien asioiden piiriin täydentävän koulutuksen tai ulkomailla suoritetun tutkinnon hyväksymisen jälkeen. Täydentävän koulutuksen suorittaminen kokoaikatyön ohella on haastavaa. Lisäksi esimerkiksi harjoittelu- tai perehdytysjakson palkka on pääsääntöisesti normaalia pienempi, jolloin ansiot eivät välttämättä ole riittävät tulorajan täyttymiseksi. Esitetyt muutokset voivat vaikeuttaa entisestään työuralla etenemistä ja parempipalkkaiseen töihin pääsyä Suomessa.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan tulorajan noston ennalta ehkäisevän työperäistä hyväksikäyttöä, mutta muutoksen vaikutusta työperäiseen hyväksikäyttöön ei ole kuitenkaan selvitetty riittävän perusteellisesti ja vaikutusarviointi jää tämän osalta puutteelliseksi. Korkeammat tulorajat voivat lisätä riippuvuutta työnantajasta ja rajoittaa työperäisten maahanmuuttaneiden mahdollisuuksia vaihtaa työpaikkaa oman ammattialansa sisällä. Pahimmillaan muutos voi vaikeuttaa yksittäisten työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia ja jopa lisätä työperäisen hyväksikäytön riskiä. Tulorajan nosto ei itsessään myöskään takaa sitä, että työntekijän oleskeluluvalla maahanmuuttaneet saisivat todellisuudessa tulorajan ylittävää palkkaa tai velvoita nostamaan tiettyjen tehtävien palkkatasoa.

Tuoreet tutkimukset ja tilastot Suomesta osoittavat, että ulkomailla syntyneiden työmarkkina-asema on huonompi kuin Suomessa syntyneillä ja myös hyvin koulutetuilla maahanmuuttaneilla on vaikeuksia työllistyä omaa osaamistaan vastaaviin töihin (esim. Ndomo 2024 & Tilastokeskuksen työvoimatutkimus). Suomen Pakolaisapu kannustaa toimiin, joilla vahvistetaan työelämän yhdenvertaisuutta sekä mahdollistetaan työperustaisille maahanmuuttaneille ja muilla oleskeluvilla Suomeen saapuneille pitkäaikaiset ja joustavat urapolut sekä uuden elämän rakentaminen Suomessa.

Yllä perustellen Suomen Pakolaisapu ei näe ehdotettua muutosta tarpeellisena eikä kannata työntekijän oleskeluluvan tulorajan nostoa 1 600 euroon.

Ahlberg Melissa
Suomen Pakolaisapu ry